

Lugupeetud Riigikogu põhiseaduskomisjoni liikmed!

Pöördun Teie poole KOOS Erakonna juhatuse liikme ja seadusliku esindajana seoses probleemiga, millel võib olla otsene mõju erakonna võimalusele osaleda 7. märtsil 2027 toimuvatel Riigikogu valimistel.

KOOS Erakond on valmis täitma kõik Riigikogu valimise seadusest tulenevad kandidaatide registreerimise nõuded, sealhulgas tasuma nõutava kaitsjoni.

Erakonnal puudub aga praegu arvelduskonto. Selle põhjuseks on mitme Eesti krediitiasutuse keeldumine sõlmida erakonnaga makseteenuse lepingut. Oleme pöördunud pankade poole korduvalt ning säilitanud nende keeldumisi tõendavad dokumendid.

Riigi valimisteenistus on varasemalt selgitanud, et kaitsjoni tasumine eeldab praktikas erakonna kontrolli all oleva arvelduskonto kasutamist ning seadus ei sätesta alternatiivset makseviisi.

Vabariigi Valimiskomisjon kinnitas 18. septembri 2026 vastuses nr 12-19/26-43/2 omakorda, et Riigikogu valimise seadus ei näe ette erimenetlust kaitsjoni tasumiseks olukorras, kus erakonnal puudub arvelduskonto. Samas märkis VVK, et arvelduskonto puudumine võib mõjutada erakonna võimalust täita kandidaatide registreerimiseks vajalikud nõuded õigeaegselt.

See tekitab põhiseadusliku tähendusega küsimuse.

Kui erakond on valmis täitma seadusest tuleneva kohustuse, kuid tal puudub seaduses ette nähtud praktiline võimalus selle kohustuse täitmiseks olukorras, mida erakond ise ei ole põhjustanud ega suuda ühepoolsetl kõrvaldada, siis võib tekkida olukord, kus erakonna tegelik võimalus valimistel osaleda sõltub kolmandate isikute – krediitiasutuste – otsustest.

Me ei palu põhiseaduskomisjonil hinnata konkreetsete pankade keeldumiste õiguspärasust. Küsimus on laiem: kas Eesti valimissüsteem tagab erakonnale tegeliku võimaluse täita kandidaatide registreerimise nõudeid ka sellises erandlikus olukorras?

Lisaks juhime tähelepanu 15. oktoobril 2025 Riigikogus toimunud infotunnis peaminister Kristen Michali tehtud avaldusele. Peaminister nimetas poliitiliste jõudude kontekstis sõnaselgelt KOOS-i ning ütles seejärel:

„mina teen küll kindlasti kõik, et Eesti riigis sellised jõud kunagi ei pääseks sellisele positsioonile, et [nad saaks] Eesti põhiseaduslikku korda ohustada.“

Me ei esita seda avaldust tõendina selle kohta, et riigiasutused või krediitiasutused tegutseksid koordineeritult KOOS-i vastu. Peame siiski vajalikuks, et põhiseadusliku järelevalve ja valimisõiguse eest vastutavad Riigikogu liikmed hindaksid, kas kirjeldatud olukorras on erakonna tegelik osalemisvõimalus piisavalt tagatud.

Palume põhiseaduskomisjoni liikmel võtta seisukoht järgmistes küsimustes:

- Kas kehtiv õiguslik regulatsioon tagab erakonnale piisava ja tegeliku võimaluse tasuda kaitsjon juhul, kui erakonnal puudub krediitiasutuse keeldumise tõttu arvelduskonto?

- Kas sellises olukorras on põhiseaduslikult piisav lahendus suunata erakond kohtuvaidlusse krediitiasutusega?
- Kas valimiste ajakava arvestades peaks seaduses olema ette nähtud alternatiivne kautsjoni tasumise mehhanism?
- Kas komisjon peab vajalikuks hinnata Riigikogu valimise seaduse täiendamist selliselt, et erakonna valimistel osalemine ei sõltuks üksnes sellest, kas erakonnal õnnestub enne kandidaatide registreerimise tähtaega avada pangakonto?

KOOS Erakond ei taotle erikohtlemist ega vabastust kautsjoni tasumise kohustusest. Me taotleme seaduslikku ja praktiliselt teostatavat mehhanismi, mille abil täita olemasolev kohustus.

Palume Teie kui põhiseaduskomisjoni liikme seisukohta selles küsimuses.

Lugupidamisega

Igor Hopp
juhatuse liige ja seaduslik esindaja
KOOS Erakond